

TÁRGYMUTATÓ

- abszolút cél, 130
 abszolút és relatív mennyiségek, 92
 abszolút hely, 95
 abszolút idealizmus, 11
 abszolút idő, 92, 246
 abszolút intenzitás, 271
 abszolút mozgások, 92
 abszolút tartam, 95
 abszolút tér, 92
 abszolútság, 81
 abszolútum, 21, 61, 143, 224, 235, 266
 absztrakció, 22, 268, 291; származtatott, 192; tiszta, 295, 313
 absztrakt intenzív mintázat, 270
 absztrakt kvalitatív mintázat, 270
 absztrakt lényeg, 80
 absztrakt potencialitás, 103
 absztraktság, 35
 absztraktív halmaz, 336
 Achilles és a teknősbéka problémája, 90
 adat, 39, 144, 180, 183, 189, 197, 246, 261, 268, 277, 283, 293, 303, 313, 352
 adatos fázis, 331
 adatszerű bekerülés módja, 197
 adekvátság, 10, 11, 26
 adott, 166, 204
 adottság, 61–65, 83, 106–107, 157, 161, 172, 256, 281, 296
 adverzió, 39, 291, 329
 agy, 131, 145, 205, 365, 382
 akcidencia, 21, 100, 174, 224
 akcidentális összefüggések, 21, 366
 aktivitás, 47
 aktuális létező, 11, 22, 27, 33–51, 60–89, 98–120, 133, 190, 227, 246
 aktuális történés, 30, 33, 36–37, 53, 95–99, 103–104, 109–115, 126, 130, 231, 246–249, 375
 aktuális világ, 18–19, 26, 31, 37, 40–50, 60, 64–67, 81, 86–88, 91, 94–99, 103–106, 109–111, 117, 120, 126, 227, 232, 238, 282, 293, 295, 322
 aktualitás, 12, 21–22, 27, 30, 33–34, 38, 42, 44–50, 58–62, 67–69, 76–77, 82–83, 91–93, 96–98, 102–105, 109–111, 116, 187, 235, 246, 371
 aktualizálódás, 259
 alapézés, 268, 273, 312, 316; l. még primér ézés
 alárendelődés, 246
 alárendelt nexus, 125
 alárendelt relevancia, 83
 alárendelt társulás, 124
 alárendelt, illetve uralkodó nexus, 128
 alázatosság galileai víziója, 385
Alexander, Samuel, 44, 59
 alkalmazhatóság, 117
 alkotó művelet, 181
 alkotó választás, 109
 állandó–állandótlan ellentétpár, 389
 állandóság és változás, 392
 állandóság, 165, 196, 275, 369, 380
 állítás, 226
 állítás–tagadás kontraszt, 40, 280, 293, 304
 általánosság, 18, 232

- alternatív geometriai elmélet, 372
 analitikus fázis, 285
 analóg adatok, 240
 analóg környezetek, 240
 analóg prehenzió, 84
 analóg társulás, 240
 analógia, 236, 289
 angol és amerikai realisták, 10
 angolszász pogány gondolkodás, 243
 animális észlelés, 145
 animális hit, 72
 animális test, 84, 123, 129–130, 203, 351, 382
 anti-intellektualizmus, 11
 anti-racionalizmus, 183, 184
 anyag, 47, 134
 anyagi test, 126
Aquinói Szent Tamás, 25, 134
 áramlás, 30, 243, 246, 291
 arany középút, 381
Arisztotelész, 9, 12, 25, 37, 46–47, 50, 57–58, 70–71, 76, 81, 107, 120, 167, 189, 191, 229, 244–245, 374, 381, 384–387; *Metafizika*, 386–387
 arisztoteliánus, 50, 70, 102, 244
 aritmetika tételei, 232
 aritmetikai kijelentés, 233
Arnold, Matthew: Resignation, 382
 asszociáció, 160, 209
 asszociált megjelenítéses tapasztalás, 207
 átadási lánc, 129, 130
 átalakítás kategóriája, 42, 288, 291, 316, 358
 átalakítás művelete, 300, 317, 358
 átalakított érzés, 269, 283, 288, 290
 átcserélődés kategóriája, 287, 292, 306
 átcserélődés, 300, 316
 átcserélődött érzés, 289, 316
 ateizmus, 119
 átélés, 24
 átfedés, 87, 334–336
 átmenet, 58, 246, 246, 257, 277
 atom, 101, 324
 atomelmélet, 42
 atomi aktualitás, 156
 atomi felosztás, 83
 atomizálódás, 89
 atomizmus, 34, 52, 276
 átsorolódás, 196, 246
 attribútum, 21, 174, 326
 autentikus észlelő érzés, 299
 autonóm értékelés világa, 285
 autonóm szubjektum, 281
 autonómia, 283, 292
 averzió, 39, 291, 329
 axióma, 372
 axiómarendszer, 372
 azonnali észlelő szubjektum, 359
 azonnali jelen, 43, 151
 azonnali konkreszcencia, 246
 azonnali konkreszcens aktualitás, 322
 azonnali létesülés összhangja, 151
 azonnali megjelenítés, 208
 azonnali múlt, 84
 azonnali szubjektum, 43, 315
 azonnali tárgyiasulás, 347
 azonnaliság pusztulása, 108
 azonnaliság, 12, 31
 azonosítás, 198
 azonosság, 36, 198
 azonosság-alap, 286

Bacon, Francis, 19
 bálványimádás, 385
 Bány-évő-farkas, 61
 becslés, 234
 befogadás, 189, 393
 befogadó, 357
 befogadott választás, 180
 befoglalás, 38, 109
 bekerülés, 38, 62, 196, 293, 313
 belátás, 24
 belehelyező érzés, 312
 belelátás, 50, 223
 belső felosztás, 324
 belső relációk, 79, 349
Bentley, Richard, 117
 benyomás, 67, 158, 163, 164
 benyomások ismétlődése, 163
 benyomások ismétlődésének benyomása, 163
 benyomások tudata, 150

- Bergson, Henry*, 11, 49, 59, 105, 132, 140, 244, 256, 318, 362
Berkeley, 25, 367
 beteljesülés, 108, 196
 beteljesületlenség, 76, 250
 betetőződés, 247
 bifurkáció, 328
 biológia, 10
Bixler, J. S., 89
 bizonyítás, 385
 bizonyosság, 22, 228, 241
 bizonytalanság, 234
 bomlás, 114
Bradley, Francis. C., 11, 62, 74, 188, 218, 224, 255, 266; *A logika alapelvei (The Principles of Logic)*, 62; *Értekezés az igazságról és a valóságról*, 11
 brit filozófia, 80
 buddhista gondolkodás, 281, 385
 buddhista típusú vallások, 384
- Cayley, Arthur*, 122, 373–374; *Sixth memoir on Quantics*, 122, 373
Carson, F. J., 387
 cél, 30, 133, 156, 281, 316
 célirányos szubjektív forma, 352
 célirányos tény, 328
 cél-ok, 107, 111, 129, 181, 219, 246, 258, 314
 cél-okság, 34, 257, 314, 331
 célorientált jelleg, 195, 197
 célzott ön-teremtés, 328
 civilizáció, 56, 385
 civilizált intuíció, 390
 császár, 384
- de Laguna, T.*, 325, 334–336
 dedukció, 11
 deduktív jelleg, 22
 demokrácia, 68
Démokritosz, 120, 349
Descartes, René, 9–10, 12, 21, 34, 57–59, 68–70, 73–75, 81–85, 90, 94–105, 115, 149, 156, 158, 165–169, 174–175, 181, 185, 190–193, 204–207, 213, 224, 244, 255, 276, 279, 326, 349, 366–367, 375
- determinálható jelleg, 43
 determinált jelleg, 43
 determináns, 185, 196, 259, 277, 280, 294
Dewey, John, 11
 differenciálatlan tartósság, 102
 differenciálgeometria, 375
 differenciálódás, 137
 dimenzió, 87, 115, 327
 dimenzionális jelleg, 115, 344, 346
 dinamika, 51
 dinamikus történelem, 200
 diszjunkció, 37, 265
 diszjunktív jelleg, 36
 diszjunktív különbözőség, 36
 disszonancia, 114
 disszonanciák esztétikai értéke, 393
 dogma, 20, 68, 182, 209
 dolgok állandósága, 243
 dolgok áramlása, 243
 dolgok könyörtelen működése, 281
 dolgok közös nyilvánvalósága, 24
 dolgok magán-jellege, 328
 dolgok nyers ereje, 389
 dolgok önazonossága, 265
 dolgok összeszövődött természete, 224
 dolgok sokoldalúsága, 384
 dominancia, 107, 123
 domináns jelleg, 127, 249, 289
 domináns társulás, 120, 373
 dualista, 72
- egész és rész, 87
 egy (egész szám), 36, 138, 181, 200
 egybeesés, 370, 374
 egybevágóság, 122, 370–375
 egyedi aktualitás, 293
 egyedi dolgok ideái, 71
 egyedi gonosz tény, 259
 egyedi létezők, 168
 egyedi létezőkre meghatározott idea, 149, 168, 231
 egyén, l. még individuum, 30
 egyenes, 121, 126, 155, 341, 363, 371; definiálhatósága, 155; definíciója, 122, 325, 364; euklideszi definíciója, 342; geometriája, 369

398 *Tárgymutató*

- egyenesség, 369, 331, 369
 egyenes-szelvény, 345, 371
 egyéni érdek, 30
 egyenletesség euklideszi fogalma, 347
 egyensúly, 284, 315, 316
 egyesítő elv, 160
 egyetemes érzés harmóniája, 388
 egyetemes relativitás alapelve, 69
 egyetemes relativitás, 66
 egyetemesség, 18
 egyetlen észlelő (Bradley-nél), 224
 egyetlen végtelen fogalmi realizálódás, 389
 egyévválás, 42, 262, 370
 Egyház, 385
 egyidejű függetlenség alapelve, 82
 egyidejű jelleg, 75, 357, 360, 365
 egyidejű történések, 151, 153, 360
 egyidejű világ, 150, 205, 352, 375
 egyidejűség definíciója, 150, 360
 egymásra következés, 165
 egymásra következő történések
 individuális függetlensége, 166
 egymásutániség, 162, 177
 egyöntetűség, 76, 126, 138, 232
 egység, 36, 126, 246, 264
 egységes érzés, 352
 egységesítő kontroll, 135
 egységesülés, 267
 egysejtű test, 128
 egyszerű benyomás, 109
 egyszerű fizikai érzés, 42, 269, 273, 282
 egyszerű idea, 77, 159
 egyszerű lokalizálás tévedése, 166
 egyszerűség, 138, 161
 együttérzés, 195
 együttesség, 33, 75, 224, 266
Einstein, Albert, 82, 122, 338, 374
 eldőljt jelleg, 116, 147, 180
 eldöntetlenség, 45
 elektromágneses mező, 115
 elektromágneses társulás, 122
 elektromágneses történet, 123
 elektron, 101, 123
 elemzés művelete, 189, 246
 élet, 127, 130–132, 212, 234, 392
 eleven azonnalóság, 130
 elfoglalt tér, 131
 elkülönítetlen jelleg, 203
 elkülönített jelleg, 203
 ellentét, 63, 135, 222, 391
 ellentmondás, 22
 ellentmondás-mentesség, 17
 elliptikus geometria, 340, 372
 elme, 68, 108, 135, 174 ; tartóssága, 135 ; elme és test problémája, 21, 135
 elmélet, 24
 elnagyolt jelleg, 30, 138, 290
 elnöklő történet, 134
 élő sejt, 123, 131
 élő személy, 132
 élő történet, 127, 146, 382
 előre elrendezett harmónia, 43, 67, 257, 260, 268, 292
 előrehaladás, 259
 előrejelzés, 240
 előrevetítő érzés, 43, 315
 első kézből szerzett jelleg, 165
 elsődleges alapelv, 18
 elsődleges fázis, I. még alapfázis, 31
 elsődleges metafizikai jelleg, 277
 elsődleges szubsztancia, 12, 190
 elvonatkoztatás, 257
 emberi értelem, 39
 emberiség társadalomtörténete, 381
 emberiség vallási tapasztalása, 200
 emlék, 164
 emlékezés, 31, 149, 164, 199, 208, 279, 305
 emlékezőtehetség, 162, 163
 emóció, 30, 140, 195, 196, 329
 emocionális erő, 30
 emocionális értékelés, 249
 emocionális forma, 140
 emocionális intenzitás, 272
 emocionális jelleg, 195, 197
 emocionális minőség, 271
 emocionális mintázat, 304, 317
 emocionális reakció, 249
 emocionális színezet, 171
 emocionális tény, 328
 empirikus jelleg, 17
 empiristák, 176, 182, 199
 empirizmus, 19, 69, 293
 'én vagyok, én létezem', 97, 181

- energia, 134, 143; áramlása, 291, 330, 349; hatás-struktúrája, 349; intenzitása, 330; skaláris lokalizálódása, 143
- energiaforma, 291
- energia-kvantum, 101, 115
- entitás, 17, 36, 246, 294
- episztemológia, 96
- epokhé, 317
- eredeti jelleg, 126, 130–132, 323
- érintkezés, 87, 162, 347
- érintkező történések, 347
- érintőleges tartalmazás, 335
- erkölcs, 10
- erkölcsi felelősség, 258, 292
- erkölcsiség, 43
- erő, 34, 75, 77, 118, 246
- érték, 108, 129, 219
- értékelés, 34, 133, 261, 277, 278, 284, 317, 343, 386, 394
- értelem, 10, 71, 76, 362
- értelmetlen valóság, 11, 200
- értelmi érzés, 303, 308, 313, 318
- értelmi jelleg, 291
- értelmi látás, 249
- értelmi műveletek, 249
- érvék, 85, 149, 163, 186
- érvékélés, 68, 176, 182, 186, 285, 355
- érvéki adat, 84, 285, 352
- érvéki befogadás, 140
- érvéki észlelés, l. még megjelenítéses azonnaliság, 53, 105, 140
- érvéki tapasztalás, 285
- érvéklet, 33, 142, 171, 191, 193, 352
- érvékszerv, 191, 352
- érvés, 39, 156, 197, 246, 256, 263, 268, 292–293; alaptípusa, 269; átvitele, 274; emocionális mintázata, 313; fázisa, 197, 247; felépülése, 257; integrálódása, 196; intenzitása, 382; jósága, 388; mélysége, 137; rezszonzív összhangja, 139; szenzibilitása, 226; szubjektív egysége, 205; szubjektív formája, 269; szubjektuma, 258, 268; típusa, 268; tónusa, 108, 146, 361; végső partikularitása, 292; vektoriális továbbítódása, 355
- érvésbe hívás, 249
- érvést vonzó erő, 40, 218, 219
- érvet, 140, 141, 146, 155, 204, 329, 356
- érvett aktuális történet, 247
- érvett örök tárgy, 247
- érvő szubjektum, 112, 257
- esemény, 95, 267
- eset, 228
- eseti gondolat, 181
- eseti gondolkodó, 181
- eszközként létezés, 393
- észlelés, 10, 191, 276, 375; kevert módja, 201; magasabb rendű formái, 146; szenzualista elmélete, 187; szimbolikus vonatkoztatás kevert módján történő, 201
- észlelet, 31, 100, 159, 209, 214
- észlelő érvés, 299, 310
- észlelő individuum, 174, 204, 215
- észlelő történet, 215
- észlelt individuum, 174
- esztétika, 10
- esztétikai alkalmazkodás, 292
- esztétikai élvezet, 219
- esztétikai értékelés, 247, 357
- esztétikai harmónia kategóriája, 292
- esztétikai ideál, 292
- esztétikai kiegészítődés, 249
- esztétikai szintézis, 247
- esztétikai tény, 317
- éter, 101
- etika, 19, 223
- Euklidész*, 83, 341–342, 338, 347; *Elemek*, 341
- euklideszi geometria, 340, 372–373
- európai gondolkodás, 22
- európai hagyomány, 57
- evidencia, 182, 234, 236, 379
- evolúció, 45, 117, 119, 196
- evolúciós monizmus, 246
- extenzív absztrakció módszere, 121, 325
- extenzív felosztás, 83
- extenzív jelleg, 52

400 *Tárgymutató*

- extenzív kapcsolódás, 121, 325,
 326, 331–332, 342
 extenzív kontinuum, 10, 82, 87,
 156, 331, 366
 extenzív kvantum, 321, 322
 extenzív mennyiség, 122, 374, 375
 extenzív összefüggések, 89
 extenzív plénum, 100, 276
 extenzív rend, 324
 extenzivitás, 52, 82
Ezékiel próféta, 109
- fázis, 185
 fejlődés, 284
 félárnyék-komplexum, 219–221
 felelősség, 65, 260
 felépülés, 255
 felerősítés, 76, 137, 139, 248, 274
 felértékelés, 286
 féligazság, 25
 felosztható jelleg, 34, 38, 138, 321
 felszabás, 335
 feltétel, 259, 260, 292
 feltételek közé szorított jelleg, 35,
 38, 256, 259–260, 273, 283,
 310, 375
 feltétel-kategória, 258
 felület, 331, 335
 fennmaradás, 114, 240
 fennmaradó szubsztancia, 240
 fenomenális jelleg, 224
 fenomenalizmus, 96
 fény, 52
 fényhullám, 117
 feszeség, 153, 156, 350–351,
 359–364, 371
 filozófiai séma, 9
 fizika, 10, 156, 195, 275, 338
 fizikai cél, 49, 286, 303, 313–314,
 316, 317; tiszta, 318
 fizikai élettan, 128
 fizikai érzés, 261, 269, 282, 300,
 304, 316, 317, 354; tiszta, 249,
 283
 fizikai és mentális műveletek
 szintézise, 279
 fizikai észlelés, 276
 fizikai fázis, 284
 fizikai felidézés, 308, 309
 fizikai felismerés, 297
 fizikai idő, 321, 327
 fizikai jelleg, 196, 391
 fizikai keletkezés fázisa, 394
 fizikai létrehozás, 389
 fizikai memória, 276
 fizikai mennyiség, 123, 374
 fizikai mérés, 374
 fizikai mező, 94, 116, 156, 375
 fizikai művelet, 367
 fizikai pólus, 53, 133, 276, 285,
 314, 323
 fizikai prehenzió, 39; tiszta, 49
 fizikai prioritás, 356
 fizikai realizálódás, 383
 fizikai tapasztalás, 195, 293, 317,
 391
 fizikai tartalom, 371
 fizikai tér, 327
 fizikai test, 126, 203
 fizikai törvény, 234
 fizikai világ, 366
 fiziológia, 19, 110, 145, 205, 208
 fiziológiai izgalmi állapot, 154
 fluxiók elmélete, 246
 fogalmi átcserélődés kategóriája, 42,
 283, 284, 286, 287, 292, 316
 fogalmi cél, 260
 fogalmi eredetiség, 212
 fogalmi értékelés kategóriája, 42,
 283, 285
 fogalmi értékelés, 47, 284
 fogalmi érzés, 197, 249, 260–261,
 269, 277–278, 283, 285, 293,
 316; származtatott, 283; tiszta,
 279, 285
 fogalmi harmonizáció, 389
 fogalmi jelleg, 31, 391
 fogalmi keletkezés fázisa, 284, 394
 fogalmi képzelet, 285
 fogalmi kontraszt, 316
 fogalmi működés, 187, 306
 fogalmi művelet, 249, 386
 fogalmi nyomaték, 354
 fogalmi prehenzió, 39
 fogalmi reakció, 127
 fogalmi regisztráció, 285
 fogalmi reprodukció kategóriája, 49
 fogalmi tapasztalás, 317

- fogalmi törekvés, 383
 fogalmi újdonság, 127
 fogalmilag rendezett relevancia, 287
 fogalom hegeli fejlődése, 200
 fogalom, 187
 fokális tartomány, 353, 363, 365
 fokozás, 137
 fokozatokra osztás, 242
 fókusz, 202
 folyamat elve, 38
 folyamat metafizikája, 244
 folyamat, 12, 37, 120, 129, 156, 180, 182, 199
 folyamat-beli prioritás, 173
 forma, 35, 232, 341, 356
 formális felépülés, 48
 formális jelleg, 70, 111, 118, 250, 255–256
Freud, Sigmund, 49
 funkció, 41
 funkcionális analógia, 121

Galilei, Galileo, 12, 66
 generikus jelleg, 10
 generikus kontraszt, 303, 304
 genetikus elemzés, 257
 genetikus elmélet, 255
 genetikus felosztás, 321, 331
 genetikus jelleg, 134, 255
 genetikus oszthatóság, 327
 genetikus reláció, 51, 116
 genesis, 41, 327
 geometria, 84, 341, 365
 geometria alapelvei, 232
 geometriai analógia, 155
 geometriai axiómák, 115
 geometriai elem, 121, 337, 371
 geometriai entitás, 342
 geometriai feszességi állapot, 154
 geometriai forma, 363
 geometriai mérés, 374
 geometriai mintázat, 352
 geometriai összefüggés, 203, 205
 geometriai perspektíva, 85
 geometriai reláció, 85, 155
 geometriai relevancia, 155
 geometriai sík elem, 345
 geometriai társulás, 121
 geometriai tartalom, 371

 geometrizált tartomány, 351
 gondolat tárgya, 387
 gondolat, 181, 187
 gondolatrendszerek, 381
 gondolkodás, 127, 139, 174, 181, 186
 gonosz, 138, 259, 383, 388
 gótikus építészet, 381
 görög gondolkodás, 26, 190, 281
 gyakorisági elmélet, 241
 gyakorlat, 27, 74, 104, 111, 162, 183, 215, 280
 gyengén koordinált környezet, 234
 gyorsulás, 126, 361
 gyűlölet, 386

 haladás, 259
 halhatatlan múlt, 246
 hallás, 271
 halott társadalom, 381
Hamlet, 215, 219
 hangsúly, 276, 291
 harmónia, 31, 119, 134, 137, 138
 harmóniaideál, 127
 háromdimenziós sík tér, 346
 háromdimenziós tér, 336
 háromszög, 346
 hasonló jelleg, 113
 hasznosság, 32
 haszontalanság, 234
 hatás, 93, 130, 256, 273
 hatásgyakorlás, 259, 292, 357, 392
 hatásgyakorló tény, 159
 hatásgyakorló történet, 205
 hatást elszenvedő, 357
 ható- és cél-okság alapelve, 40
 ható-jelleg, 200, 250, 314
 ható-ok, 45, 107, 111, 129, 181, 246, 314
 ható-okság, 282, 314, 331
 háttér, 114, 138
Heath, Sir Thomas L., 341
Hegel, G. N. F., 25, 139, 199–200, 245
 hely (locus), 92, 122, 150, 156
 helyzet meghatározása, 202
Hérakleitosz, 243, 349
 hibás premissza lokalizálhatósága, 23

- hibrid érzés, 261, 283–284
hibrid fizikai érzés, 261, 283, 287
hibrid prehenzió, 132
hiperbolikus geometria, 340, 372
hipotézis, 323
hiszékenység, 172
hit és tudás, 305
hit, 117, 137
homológ jelleg, 155
homológia, 156
hosszúság, 372, 375
hozzáadódás, 179, 197, 274
hullámelmélet, 52
hullámtermészet, 195
Hume, David, 9, 25, 57–58, 68–69, 71, 74, 76, 78, 95–96, 104, 106–107, 109–111, 115, 118, 139–141, 144–145, 150–151, 156, 158–172, 176, 178, 182–184, 186–189, 191–192, 195, 199, 204, 207–210, 213, 245, 264, 266, 279–280, 284–287, 298, 306–307, 355–357, 367–368, 385; *Dialógusok a természetes vallásról*, 108, 118, 386; *Értekezés az emberi természetről*, 280; *Tanulmány az emberi értelemről*, 367
- idea, 34, 71, 158, 164
ideák összekapcsoltsága, 161
ideál, 20, 60, 107, 137
ideális rend, 114
ideál-különbözőség, 292
ideálok általános típusai, 379
idegek, 145, 205, 208
idegközpont, 208
idomulás, 109, 133, 195–196, 282
idomuló érzés, 142, 197, 275
idomuló propozíció, 220
idő, 10, 51, 87, 92, 118, 246, 275; extenzivitása, 327; irreverzibilitása, 274; klasszikus elmélete, 152, 361; korszak-elmélete, 89, 321; kumulatív jellege, 274; kvantuma, 321; mért ~, 246; múltása, 177; problémája, 327; részeinek rendje, 92; sorba rendeződése, 327
- idő mint örökös pusztulás, 156, 383
időbeli aktuális létezők fogalmi érzése, 284
időbeli jelleg, 58
időbeli szubjektum, 284
időbeli világ, 285, 390
időiesedés, 89
időn kívüli jelleg, 285
időtlenység, 380
igaz-hamis alternatíva, 23, 259, 293
igazolás, 25
igazság, 23, 106, 223, 232, 234, 308
igen-forma, 308
illeszkedés, 316
illesztés, 127, 198, 316, 393
illesztett rendszer, 117
illusztráció, 148–150, 151
illúzió, 73, 224
immanencia, 48, 277
immanens választás, 196
impetus, 374–375
inadekvát jelleg, 20
inautentikus észlelő érzés, 300
indiai gondolkodás, 21, 385
individuális aktuális létező, 232
individuális élő történés, 129
individuális szubsztancia, 193
individualitás, 30
individualizálódás, 262
individuum, 30; önmagáértvaló, 111
indukció, 19, 106, 238, 239
induktív gondolkodás, 238
induktív következtetés, 234
infinitézimális elem, 374
infinitézimális távolság, 374
infinitézimálisok összehasonlítása, 369
információ, 359
ingerre adott válasz, 130
inherens minőség, 175
inkompatibilis alternatívák ténye, 277
inkompatibilitás, 106, 119, 137, 185, 262, 268, 284, 316
inkonzisztencia, 11, 140, 292
instabilitás, 132
integrál impetus, 375
integráló érzés, 261

- integráló szakasz, 256
 integrálódás, 34, 127, 218, 249, 260, 269, 282, 284–285, 293, 296, 309, 356
 intenzitás, 30, 130, 139, 143, 247, 270, 284, 286, 304, 316, 317, 329
 intenzív jelleg, 249
 intenzív mennyiség, 270, 374
 intenzív relevancia, 178, 242
 intenzív tapasztalás feltétel-kategóriái, 317
 interpretáció, 12, 202, 205, 366, 383
 interpretáló szubjektív forma, 352
 interpretatív kifejezésformák, 365
 intuíció, 28, 49, 305; bergsoni, 318; whiteheadi, 60
 intuitív ítélet, 226, 303, 305, 308–310
 irodalom, 26
 irracionális jelleg, 355–356
 irracionalizmus, 20
 irrelevancia, 84, 138, 179, 249
 irreleváns részlet, 291
 ismeretelmélet, 10, 99, 118, 190, 280
 ismétlődés, 162, 178, 207, 246, 290, 316
 Isten, 12, 21, 48, 117, 174, 282, 356, 385; a kezdet és a vég, 387; a Mennyek Országja funkciójában, 393; a teremtető őselete, 261; a világ költője, 389; állandótlanságának problémája, 390; általi fogalmi realizálás, 392; általi minősítés, 287; beavatkozása, 284; bölcsessége, 389; célja, 130; életének azonnalisága, 389; és a Világ, 383; fizikai törvény alapja, 321; fogalmi érzése, 284; fogalmi természete, 387; hiányosan aktuális jelleg, 386; immanenciája, 137; ítélete a világon, 389; jósága, 224, 388; kiteljesülése, 130; kitüntetetten valóságos, 384; konkrétio alapelve, 281; következményi természete, 27, 111, 388; mindent felölelő fogalmi értékelése, 281, 387; mindent felülmúló racionalitása, 389; morális energia megszemélyesítése, 385; mozgatatlan mozgató, 384; örök primordia, 261; primordiális állandósága, 390; primordinális elméje, 65; primordinális természete, 111, 130, 386, 390; relevanciája a kibontakozó világra vonatkozóan, 390; statikus jellege, 389; szándéka, 130; szeretete, 389, 394; szerető gondoskodása, 389; szubjektív céljának tökéletessége, 388; szuperjektív természete, 111; tapasztalása, 287; tárgyiasulása, 47, 284; természetének alkotó növekedése, 389; törekvése, 356; univerzumbéli működése, 242; uralkodó, 385; vágy kezdeti tárgya, 386; választása, 196; végső filozófiai princípium, 385; végtelen türelme, 389; víziója, 389, 392
 Isten-érv, 190
 isteni császárok, 385
 isteni elrendezés, 47
 Isteni lény, 117
 istenségek, 118
 iszlám, 384–385
 ítélet, 218, 269, 307; helyes, 225, 227; helytelen, 225, 227; lebegtetett, 225; lehetetlen, 227; locke-i, l. még következtető ítélet, 311; származtatott, 226; végső szubjektuma, 235
 ítélet és proposíció megkülönböztetése, 225
 ítéletalkotás, 212, 218, 235, 298
 ítélet-ézés, 296
 ítélő szubjektum, 226, 227, 235, 296
 ítélőképesség, 68

Jahve, 118, 120
James, William, 11, 69, 89
 jelen azonnalisága, 196
 jelen korszak, 327

404 *Tárgymutató*

- jelen pillanat szolipszizmusa, 190
 jelen, 48, 130, 250
 jelenbeli azonnalóság, 385
 jelenbeli történés, 239
 jelenség, 33, 94
 jelenség-lepel, 172
 jelentés, 201, 231
 jelentés-fajta, 215
 jelentés-lehetőség, 231
 jelentőség, 33, 310, 313, 371
 jelképrendszer, 172
 jelleg, 47, 196, 261, 328
 jelölés elmélete, 228
 jelölés, 228, 295
 jelölő érzés, 297, 308, 309
 jelölő rendszer, 229
 jó és rossz, 383
 jó, 49
 jól-lét, 24
Journal of Philosophy, 375
*Journal of Philosophy, Psychology,
 and Scientific Method*, 325
 józan ész, 23, 91, 365
 jövő, 48, 151, 205
 jövőre vonatkozó relevancia, 317
 justinianusi teológia, 385
 justinianusi törvénykönyv, 385
- kábulat, 193
 kanalizálódás (bergsoni), 132
 kanalizálódás, 133
Kant, Immanuel, 9–11, 25, 45, 57,
 69–71, 93–94, 106, 112, 115,
 139, 150, 158, 169, 182–189,
 207, 212, 224, 245, 250–251,
 279, 285, 374; *A tiszta ész
 kritikája*, 112, 139, 169, 186,
 207, 224
 káosz, 120, 137, 138
 kapcsolódás, 131
 kategória, 12
 kategoriális fogalom, 374
 kategoriális séma, 23
 kategória-típus, 257
 kategorikus ítélet, 235
 kauzális érzés, 209, 273
 kauzális észlelés, 105
 kauzális hatás, 150, 202
 kauzális hatásgyakorlás, 104, 142,
 147, 151, 202, 209, 354, 381
 kauzális jövő, 360
 kauzális kapcsolat, 210, 212
 kauzális múlt, 202, 360
 kauzális prehenzió, 367
 kauzális tárgyasulás, 79
 kauzális tény, 328
 kauzális törvény, 114
 kauzálisan független jelleg, 82, 150
 keletkezés, 244
 kémia, 119
 kémiai struktúra, 131
 képesség, 11, 33, 193
 képmás, 164
 képzelet, 13, 300
 képzeleti megélés, 212
 képzelő érzés, 299, 309, 310
 képzelő jelleg, 221
 képzelőerő szabadsága, 141, 298
 képzelőerő, 141
 keresztény teológia, 384
 kereszténység, 219, 384
 készlet, 196, 222
 kettőség, 262
 kevert jelleg, 49
 kevert mentális prehenzió, 49
 kevert potenciálisok, 37
*Keynes, J. Maynard: Értekezés a
 valószínűségről*, 241
 kezdeti adat, 45, 257, 260, 268, 277
 kezdeti cél, 281, 390
 kezdeti fizikai alapérzések, 293
 kezdeti fizikai cél, 281
 kezdeti fogalmi értékelés, 281
 kezdeti szakasz, 256
 kibontakozó evolúció elmélete, 265
 kiegészítés, 197
 kiegészítő érzés, 142
 kiegészítő fázis, 197, 213, 247, 284
 kiegészítő szakasz, 147
 kiegészítődés, 249
 kielégülés, 34, 41, 107, 117, 130,
 137, 180, 183, 235, 247, 255,
 257, 268–269, 321, 331
 kijelentések szubjektum–prediká-
 tum formája, 175, 191
 kimenetel, 107
 kínai gondolkodás, 21

- kínszenvedés, 390
kirekesztés, 39, 127, 198, 246, 257,
259, 268, 277, 284–285, 291,
313, 315, 383
kisajátítás, 12, 139, 195, 197, 255,
268, 270
kísérletezés, 24
kiterjedés, 82, 174, 276, 321, 326,
327, 342
kiterjedt tartomány felosztása, 322
kiterjedt tartomány, 321
kiterjedt test, 174
kiválasztás, 383
kivetítés, 351, 353, 365, 366
kivetített érzéklet, 354
kivetített érzet, 210, 364
kivetített jelleg, 154
kizárás, 62, 109
kizáró jelleg, 65
klasszifikációs logika, 244
kogrediens, 152
koherencia, 17, 260
koherencia-elmélet, 225
koherens jelleg, 17
Kolumbusz, 191
kommunikáció, 18, 177
kompatibilitás és ellentétesség elve,
179
kompatibilitás, 184, 260, 268
komplex adat, 328
komplex jelleg, 124, 316
komplex örök tárgy, 80, 352
komplex predikátum, 220
komplex szervesen kölcsönhatási
rendszer, 128
komplexitás (kiegyensúlyozott), 315
komplexitás, 77, 125, 132, 292,
315, 331
konceptualizmus, 59
konjunkció, 37
konjunktív jelleg, 36
konkáv jelleg, 347
konklúzió, 23
konkréción, 72
konkrescencia, 21, 195, 196, 198,
205, 246, 246, 256, 260, 281–
282, 375
konkrescens azonosság, 331
konkrescens egység, 391
konkrescens fázis, 129
konkrescens folyamat, 261
konkrescens jelleg, 47, 63
konkrescens összhang, 152, 361
konkrét egység, 246
konkrét fizikai dolgok, 341
konkrét jelleg, 35, 246, 321
konkrét létező, 107
konkrét tény, 279
konstrukció, 11, 182, 187, 374
konstruktív gondolkodás, 12
kontinuitás, 52
kontinuum, 88, 324
kontraszt, 37, 106, 119, 138,
181, 196, 198, 249, 259, 265,
266, 277, 280, 292, 316, 391;
intenzitása, 316; kettős, 265; két
tényező egyensúlya, 317; oka,
286; vonzereje, 315
konvergencia-típus, 336
konvex jelleg, 347
konzisztencia, 17
koordináció, 138, 285, 327
koordinációs elemzés, 257, 321
koordinációs felosztás, 321, 331
koordinációs oszthatóság, 326, 327
koordinálatlan emóciók, 196
korlátlan oszthatóság, 324
korlátozás, 179, 232, 234
korlátozásoktól mentes fogalmi
realizálódás, 386
korpuzkuláris elmélet, 52
korpuzkuláris társulás, 51, 94,
123, 233
korrekció, 371
korreláció, 174, 203, 214
korrespondencia-elmélet, 225
kozmiikus korszak, 52, 115, 120,
121, 232, 373
kozmiikus rend, 291
kozmológia, 9, 156
kozmológiai probléma, 383
kozmológiai történet, 200
kő-kép, 192, 206
kölcsönös szenzibilitás, 313, 386
költészet, 243
környezet, 26, 113, 121, 123,
131–133, 136, 138, 240, 242,
291; domináns társulásai, 240;

406 *Tárgymutató*

- domináns természettörvényei, 240; közvetlen ~ stabilitása, 240; közvetlenül észlelt ~, 242; statisztikai valószínűségei, 240
 környezeti újdonságok, 127
 kő-tartomány, 204
 kötelem-kategóriák, 36
 kötés, 63
 következményi egység, 392
 következményi sokaság, 392
 következményi természet, 47
 következtetési folyamat, 310
 következtetés-típus, 231
 következtető ítélet, 305, 311
 közbülső világ zűrzavara, 389
 közelítés, 28, 369
 középkor, 71
 középkori filozófia, 176
 közjő, 30, 130
 közös tapasztalás, 371
 közös világ, 83, 178, 371
 közösség, 102
 között fogalma, 340
 központi irányítás, 133
 köztes tér, 131
 közvetett észlelő érzés, 300
 közvetített kapcsolódás, 332–333
 közvetlen állító intuitív ítélet, 310
 közvetlen benyomás, 163
 közvetlen észlelés, 142, 146
 közvetlen intuíció, 305, 371
 közvetlen ismeret, 237
 közvetlen megfigyelés, 202
 közvetlen tapasztalás, 18, 209
 közvetlen testi állapot, 155
 kriticismus, 207
 kritikai filozófia, 70
 kritikai ítéletalkotás, 212
 kritikai realistikák, 63
 kudarc, 30
 kultúra, 28
 kúpszeletek elmélete, 20
 különbözőség, 36, 198, 264
 külső ágens, 258
 külső dolog, 75, 171, 279
 külső extenzív viszonyok, 324
 külső ingerre adott válasz, 130
 külső relációk, 349
 külső tér, 365
 külsődleges kapcsolódás, 335, 347
 külsődlegesen kivetített érzéletek, 354
 külvilág nem-lényegi tapasztalása, 175
 kvalitatív mintázat, 270, 271
 kvalitatív reláció, 270
 kvantitatív emocionális intenzitás, 143
 kvantitatív forma, 276
 kvantum, 95, 276, 321, 349
 kvantumelmélet, 118, 291; atomiz-
 musa, 276
 kvantum-feltételek, 349
 látás, 145, 148, 205; fiziológiai
 elmélete, 145
 lázadás, 382
 lebegtetés-forma, 308
 lebegtetett ítélet, 310, 311; keletke-
 zési folyamata, 311
 leértékelés, 286
 legátlás, 196, 248, 259, 274, 316
 legkisebb hatás módszere, 374
 legrövidebb távolság, 342
 legvégső kategóriája, 36
 legvégső, 21
 legyengítés, 274
 lehetetlenség, 65
 lehetőség, 256, 317
 lehetséges világok legjobbika, 66
Leibniz, 25, 35, 42, 68, 103, 224,
 288; *Monadológia*, 35, 42, 48,
 288
 lélek, 109, 129, 168
 lényeg, 18, 40
 lényegek szemléletei, 173
 lét, 11, 24, 180
 létesülés, 11; összhangja, 151–153,
 156, 361, 383
 létezés, 97
 létezésért folytatott küzdelem, 263
 létezés kategóriái, 36, 392
 létezés-kategóriák koherenciája, 294
 létező, 36
 licitálás a szabadságra, 130
 lineáris fesztáv, 339
Locke, John, 9, 12, 25, 33–35, 40,
 45, 57, 59, 68, 70–81, 95, 97,

- 99, 102, 104, 125, 139–140, 144, 149–150, 156, 158–159, 167–171, 173–178, 180, 182–184, 186–187, 189, 193, 207, 222, 231, 245, 248, 255, 264, 274–275, 279–280, 304–305, 311, 356, 366–367; *Értekezés az emberi értelemről*, 9, 34, 40, 59, 68, 71–72, 75–76, 78–81, 102, 167–170, 175–178, 180, 182, 189, 245, 248, 264, 279, 304–305, 311, 356
- logika, 226
- logikai egyszerűség, 173
- logikai jelleg, 17
- logikai minimum, 332
- logikai prioritás, 74, 356
- logikai szubjektum, 39, 226, 232, 295, 300, 313, 317
- Lucretius*, 120
- 'maga az elmében létező nap', 100
- magán-jelleg, 108, 181, 327, 354, 371; önellentmondó tiszta ~, 248
- magányos értelem légvára, 371
- magasabb rendű jelleg, 132
- magyarázat, 184
- magyarázat kategória, 26, 36
- makacs tény, 11, 12, 156, 157, 392
- makrokozmius jelleg, 67
- makrokozmosz, 250
- makroszkopikus atomelmélet, 375
- makroszkopikus szerveződés, 157
- másodkézből szerzett jelleg, 186
- másodlagos fogalmi érzés, 316
- másodlagos minőségek, 84
- matematika, 20
- matematikai fizika egyenletei, 351
- matematikai módszer, 169
- matematikailag kifejezhető jelleg, 156
- materializmus, 101, 349
- Maxwell-egyenletek, 115, 351
- meg nem határozódott jelleg, 38, 45, 63, 112, 179, 261, 313
- megelőző szubjektum, 283
- megfigyelés, 19, 155, 375
- meghatározó jellegzetesség, 50, 130, 232, 233
- meghatározódás, 37, 41, 259
- meghatározódott jelleg, 27, 64
- meghatározottság, 18, 45, 129, 259, 313; formái, 37, 221
- megismerés lehetősége, 224
- megismerés, 104, 193
- megismerőképesség, 186
- megjelenítéssel azonnalítás, 44, 53, 148, 151, 201–203, 352, 354, 359, 365, 375, 381
- megjelenítéssel prehenziók, 367
- megjelenítéssel tárgyasulás, 78, 80
- megjelenített hely, 126, 153, 155, 156, 202
- megjelenített tartam, 153, 211, 361
- megjelenített térbeli tárgy, 204
- megjelenő objektív tartalom, 186
- megkülönböztetés módszere, 19
- megkülönböztetés, 138
- megszokás, 367
- megújított szubjektivista alapelv, 192, 199, 200
- megvalósulás, 259
- megváltás, 393
- meggyőződés, 11, 184, 232
- mélység, 30, 137
- memória, 276
- mentális alapművelet, 35, 108, 182, 277, 285, 314, 367
- mentális fejlődés, 291
- mentális jelleg, 19, 21, 76, 249, 285
- mentális működés, 177
- mentális pólus, 42, 53, 133, 261, 276, 285, 314, 323
- mentális tény, 300
- mentális történet, 182
- mentális világ, 366
- mennyei tökéletesség platóni víziója, 246
- mennyiség, 374
- mérés, 12, 122, 155, 202, 325, 342, 369, 373, 375
- mérhetőség, 87, 115, 121
- mérőberendezések ellenőrzése, 371
- mérőeszköz, 155, 375; megváltoztathatlansága, 155
- Messias, 385
- metafizika, 184, 356, 386
- metafizikai alapelvek, 18

- metafizikai igazság, 233
 metafizikai jelleg, 175
 metafizikai konstrukció, 176
 metafizikai objektivizmus, 191
 metafizikai prioritás, 195
 metafizikai propozíció, 231–233
 méterrúd, 369
 metrikus geometria, 87, 122
 metrikus viszonyok, 122
 metszet, 335
Michelangelo, 380
 mikrokozmosz jelleg, 67
 mikrokozmosz, 250
 mikroszkopikus szerveződés, 157
Mill, John Stuart, 26, 27
Milton, John: Az elveszett paradicsom, 120
 'minden dolog áramlik', 243, 349
 minimális feltételrendszerű definiáló ponthalmaz, 345
 minőség, 12, 174, 270, 328
 minőségek privát világa, 193
 minősítés, 323
 mintába rendeződés, 37, 127
 mintába rendeződött intenzivitás, 278
 mintavétel módszere, 237
 mintázat, 141, 267, 291
 misztérium, 118
 modusz, 21
 molekula, 101, 118, 123
 monász, 35
 monista, 21
 monisztikus jelleg, 65
 monizmus, 175, 178
 moralisták, 379
 morfológia, 21, 169; elmélet, 255; jelleg, 255; struktúra, 326
 mozdulatlan mozgató, 384
 mozgás, 92, 118, 153
 mozgatatlan mozgató, 384
 mulandó jelleg, 380
 múlt tapasztalás örökké tartóságának problémája, 390
 múlt, 130, 151; megőrződése, 382; megtagadása, 382; objektív halhatatlansága, 275
 működés, 40
Müller, Max, 186
 művészet, 24, 223, 358, 393
 művészeti divatirányzat, 381
 nagyszerűség és jelentéktelenség, 383
Napoleon, 219
 negáció érzése, 195
 negatív fogalmi prehenzió, 277
 negatív prehenzió, 39, 131, 136, 256, 263, 268; koordinációja, 291
 négy teremtő fázis, 394
 nem evilágból való királyság, 385
 nem időbeli jelleg, 65
 nem létező, 65
 nem realizálódott örök tárgy, 287
 nem térbeli jelleg, 134
 nem tudatos érzés, 296
 nem-érintőleges tartalmazás, 336
 nem-forma, 308
 nem-idomuló propozíciók, 221
 nem-korpuszkuális társulás, 94, 124
 nem-lét, 26, 47, 116, 180, 246
 nem-statisztikai alap, 241
 nem-statisztikai ítélet, 242
 nem-statisztikai valószínűségi ítélet, 242
 nem-tapasztalási fajtájú együttesség, 224
 nem-társas nexus, 94
 nemzés, 117
 neurológia, 276
 névleges lényeg, 80
Newton, Isaac, 9–10, 12, 24, 52, 91–95, 98–99, 103–104, 115, 117–119, 206, 211, 245; *Principia*, 92; *Scholium in Principia*, 92–93, 117–119
 nexus, 33, 35, 156, 313; alárendelt, 124; fizikai észlelése, 300
 nonszensz birodalma, 259
Northrop, F. S. C., 375
 növekedés, 250
 növények, 124
Nunn, T. P., 10
 nyelv, 11, 200, 297, 302, 366
 nyilvános eredet, 328

- nyilvános és magán-jelleg ellentéte, 329
 nyilvános jelleg, 327
 nyilvános oldal, 328
 nyilvános prehenzió, 328
 nyilvános tényállások, 37
 nyilvános világ, 371
 nyilvánosság, 181, 328
 nyilvánvalóság, 28
 nyomaték, 30, 65, 127, 133, 136, 365; esztétikai, 127
 nyugalom, 360, 361
 nyughatatlanság elve, 44
- objektív adat, 59, 131, 257, 268, 277, 313; mintázata, 270
 objektív aktualitás, 192
 objektív aspektus, 256
 objektív azonosság, 264
 objektív azonosság kategóriája, 42, 258, 261
 objektív dedukció, 250
 objektív fajtájú örök tárgy, 329
 objektív halhatatlanság, 12, 76, 108, 250, 259, 315, 331, 390
 objektív jelleg, 256
 objektív különbözőség, 264
 objektív különbözőség kategóriája, 42, 258, 262
 objektív meghatározódás, 259
 objektív realitás, 250
 objektív tartalom, 183, 249
 objektív világ, 11, 187
 objektív vonzerő, 219
 objektivitás, 59
 objektum, 112
 ok, 34, 273, 274; érzése, 274
 ok-okozat, 162–164
 okozat, 274
 okság, 10, 150, 162, 199, 276; érzése, 208
 oksági aktus, 273
 oksági hit, 208
 oktatás, 75; elmélete, 380
 ontológia, 34
 ontológiai alapelv, 27, 66, 178, 199, 268, 281, 287
 optikai mérőeszköz, 370
 optikai módszer, 370
- organikus extenzív közösség, 327
 organikus nézőpont, 349
 organikus realizmus, 349
 organizmus, l. még szerveződés, 107
 osztály, 64, 113, 190, 264, 342
 osztály-elmélet, 264
 osztható jelleg, 257, 275
 oszthatóság, 87
 ovális, 340
 ovát absztraktív halmaz, 343
 ovát osztály, 340, 343
- ön-átélés, 175
 önazonosság, 262
 ön-egybevághóság, 370
 önfenntartás, 48, 114, 212
 ön-ideál, 110
 ön-konzerváló reakció, 127
 önkonzisztencia, 12, 266
 ön-létrehozás, 260
 önmagán túlmutató, 81
 ön-meghatározódás, 282
 ön-megtapasztalás, 328
 ön-megvalósítás, 259
 ön-okozás, ld. még *causa sui*, 112, 258
 ön-teremtés, 40, 108, 117
 öntudat, 132
 örök tárgy, 37, 179, 190, 196–198, 240, 277, 281, 293–294, 329, 386
 örökké tartó, 196, 388, 390
 örökkévalóság, 380
 öröklődés, 51, 76, 113, 129, 146, 199, 205, 232, 239, 316
 örökös pusztulás, 45, 177, 246, 380, 382, 390
 öröm, 329, 383
 őseredeti potencialitás, 83
 ősfeltétel, 261
 összefüggéstípus, 332
 összefüggőség, 11, 122–123, 202, 291
 összehasonlító érzés, 197, 291, 303, 307, 313
 összekapcsoltság, 57, 78
 összetartozás, 21, 200, 235, 324, 389

410 *Tárgymutató*

- összetett idea, 159–162, 178
 összetevő, 34, 175, 268
 összhang, 151, 246
 ösztön, 380
 ösztönzés, 48, 264, 323
- paradoxon, 90
 parallelogramma, 373
 partikuláris folyamat, 235
 partikuláris jelleg, 35
 partikuláris jövő, 239
 partikuláris múlt, 239
 partikuláris szubsztancia, 191
 partikuláris tények, 228
 partikulárisok, 31, 130, 66, 156, 190
 passzív tartósság, 349
 patológia, 127
 percepció, 58; zavarossága, 288
 perceptivitás, 249
 periódus, 369
 perspektív jelleg, 257
 perspektíva, 79, 246, 268; kontrasztja, 138; reprezentációja, 360; szemszöge, 89
 pillanatnyi ego, 145
Platón, 9, 12, 22, 25, 35, 57–58, 61–63, 65, 69, 83, 93, 105–107, 115, 117–120, 167, 191, 244–245, 279, 286, 329, 341–342, 389; *Timaios*, 12, 61, 105–106, 115, 117–120
 platonizmus, 244
 pluralista jelleg, 102
 pluralitás, 33
 politikai szervezetek, 381
 pont, 325, 331, 336, 342; definíciója, 338
 pontatlan intuíció, 241
 ponthalmaz, 363
 pontok koordinátáinak meghatározása, 374
 pontosság, 202, 370
 pontosságot érintő kicsiny hiba, 370
 potenciális jelleg, 37, 180, 276; tiszta, 196
 potenciális mintázat, 228
 potencialitás, 29, 86; abszolút gazdagsága, 386; realitása, 180
- potenciál-különbség, 110
 pozíció, 41
 pozitív fogalmi prehenzió, 277
 pozitív prehenzió, 39, 256
 pragmatikus jelleg, 379
 pragmatista, 215
 predikáló mintázat, 232
 predikatív érzés, 298, 309
 predikatív mintázat, 228, 295, 298, 302, 317
 predikátum, 39, 232, 295, 311
 prehendáló szubjektum, 171, 296, 300
 prehendált tárgy, 171
 prehenzió, 33, 39, 71, 180, 255, 256, 287; elmélete, 327; koordinációja, 328; kölcsönös szenzibilitása, 272; privát oldala, 328
 premissza, 22, 226
 prím geometriai elem, 338
 prím jelleg, 338
 primordiális aktualitás, 386
 primordiális egység, 130, 388, 392
 primordiális értékelés, 58
 primordiális jelleg, 21
 primordinális szuperjektum, 48
Principia Mathematica, 22, 179, 232
 privát azonnalóság, 247, 249
 privát cél, 328
 privát érzéklet, 356
 privát forma, 328
 privát genezis, 328
 privát ideál, 247
 privát individuális tény, 248
 privát oldal, 328
 privát pszichológiai mező, 367, 375
 privát tényállások, 37
Proceedings of the Aristotelian Society 11
 projektorok halmaza, 363
 propozíció, 23, 138, 218, 220, 232, 260, 293, 295, 300, 310; egyetemes, 220; érző szubjektuma, 231; hamis, 225; igaz, 225; helye, 220; minősítetlen, 323; minősített, 323; predikatív

- mintázata, 304; realizálódása, 218, 304
 propozíciók és örök tárgyak különbözősége, 293
 propozíciós érzés, 197, 227, 249, 269, 285, 293, 296–299, 304
 propozíciós fázis, 261
 propozíciós prehenzió, 218
 protonok, 101, 123
 pszichológia, 19
 pszichológiai élettan, 128
 puszta extenzivitás, 327
 puszta jártasság, 380
 puszta jelenség eszméje, 389
 puszta jelenség, 68, 183, 266
 puszta jelenségek világa, 183
 puszta potencialitás, 304
 puszta propozíciós potencialitás, 249
 puszta rezponzív újrateremtés, 314
 pusztán individuális tények jelentéktelensége, 388
 pusztán valóságos jelleg, 250
 pusztaság fogalma, 266
 pusztulás, 12
Püthagorasz, 25
 püthagoreus iskola, 93

 racionális jelleg, 17, 173
 racionális kozmológia, 356
 racionális magyarázat, 287
 racionális világkép, 356
 racionalitás, 18, 59, 224
 racionalizmus, 20, 184
 rászövődés, 375
 reakció, 31, 128, 130
 realista jelleg, 11
 realizálódás, 38, 48, 218
 realizálódott bekerülés, 315
 realizálódott tény, 249
 receptivitás, 47, 144
 reflex-cselekvés, 208
 reflexió, 74, 168; benyomásai, 182; ideái, 57, 176
 rejtett inkonzisztenciák, 190
 reláció, 116, 228, 265; Bradley-féle magyarázata, 265; külsődlegesége, 77
 relációs jelleg, 79

 relációs működés, 197, 275
 relációtag, 265, 332
 relatív időtartam, 92
 relatív intenzitás, 271
 relatív körmozgás, 93
 relatív mozgások, 93
 relatív tér, 92
 relativisztikus jelleg, 361
 relativitás, 44, 61; alapelve, 38, 178, 199, 248
 relativitáselmélet, 87
 relevancia, 10, 48, 155, 196, 290, 293, 317; fokozata, 178; intenzitása, 198; interpretációja, 155; kanalizálódása, 134
 releváns jelleg, 277
 releváns jövő, 43, 315
 releváns újdonság, 196
 remény, 60
 rend, 12, 106, 120, 137, 156, 159, 165, 275, 281, 284, 380; csodája, 382; örökölt típusai, 156; új típusa, 120, 326
 rendezetlenség, 106
 rendezettség, 113
 rend-típus, 196
 reprezentáció, 27, 73, 109, 159
 reprezentációs észlelés-elmélet, 74
 reprezentáló idea, 174
 reprodukció, 34, 42, 114, 261, 270, 274–275
 reproductív jelleg, 269
 repülő nyíl paradoxon, 90
 rész és egész, 121, 325, 331
 részecske, 52
 részecsketermészet, 195
 részfelosztás, 88, 151, 325
 részlet, 196
 rezponzív fázis, 205, 213, 247
 rezponzív illesztés, 129
 rezponzivitás, 142–144
 résztársulás, 128
 rész-teremtő, 108
 részvétel, 35, 57, 66
 retina, 145
 rezgések, 118
 ritmikus jelleg, 181
 ritmus, 249, 315, 317
 Római Birodalom, 379

412 *Tárgymutató*

- rossz helyre tett konkrétság tévedése, 22, 117, 118
rossz, 49, 259, 379
- Santayana, George*, 68, 73–74, 104, 172–173, 183, 190; *Szkepticizmus és animális hit (Scepticism and Animal Faith)*, 68, 172, 183
- Sátán, 120
sebesség, 361
sejt, 129, 255
sejtek társulásai, 123
sejt-elmélet, 255
sejtés-típus, 231
sejtközi üres tér, 132
semleges fogalmi érzés, 289, 290
Sheffer, H. M., 179
sik, 155, 331, 346; definíciója, 325, 372; geometriai elem, 338, 345
siker, 29
sikertelenség, 29
Sixtus-i kápolna, 380
skalár, 211, 247
skolasztikus nézet, 134
Smith, Norman Kemp, 148, 250–251; *Kommentár Kant Kritikájához*, 250 ; *Prolegomena egy idealista ismeretelmélethez (Prolegomena to an Idealist Theory of Knowledge)*, 148
sok, 36, 138, 181, 200, 243, 246, 392
sokaság, 37, 64, 126, 196, 200, 257, 264
'sok között egy'-lét, 175
'sok összetevődésből felmerülő egy'-lét, 175
sorba rendezés, 51
sorba rendeződés, 137
specializáció, 32, 126
spekulatív filozófia, 11
Spinoza, Benedictus, 21, 25, 68, 95, 103, 111, 181, 235, 258, 284
stabil jelleg, 259
stabil reprodukálás, 157
stabil ritmikus jelleg, 316
stabilitás, 127, 131, 317
stacionaritási feltétel, 156
stacionárius jelleg, 152
statikus anyag, 349
statikus szellemi világ, 244
statikus vízió, 200
statisztika, 116, 235, 236; alap, 241; összehasonlítás alapjául kiválasztott esetek partikuláris osztálya, 236; tény, 236–238; valószínűség, 236
státusz, 49, 235, 262, 264
struktúra, 131
strukturális mintázat, 125
súlyozott szisztematikus hosszúság, 375
szabad fizikai realizálódás, 389
szabad jelleg, 65, 112, 284, 322
szabad teremtő aktus, 386
szabadság és meghatározódás kategóriája, 43
szabadság és szükségszerűség, 383
szám, 165
számlálás, 369
származás vonala, 130
székhely, 350, 353, 355
szék-kép, 84
szekularizáció, 242
szelekció, 293
szelektív jelleg, 30
szelektív konkreszcencia, 184
szelés, 51
szelvény, 338, 369; végpontjai, 338; egybevágósága, 373; hosszúsága, 374
szem, 205
személy, 51
személyes rend, 50, 113, 116, 131
személyes típusú társulás, 232
személyiség, 133
szem-feszesség, 203, 204; érzete, 205; tartománya, 203
szem-hatásgyakorlás tartománya, 203
szemlélet, 169, 187, 279; adatai, 172; formája, 94; tiszta, 93
szemszög, 86, 227, 235, 246, 321, 322, 347
szem-tartomány, 204
Szent Ágoston, 29
szenzibilis jelleg, 30
szenzibilitás, 196, 257

- szenzualista alapelv, 189
szenzualista dogma, 176
szenzualista elmélet, 189
szenzualisták, 11, 72, 285
szenzualizmus, 156
szeretet, 385, 386
szervetlen apparátus, 129
szervetlen testek, 123
szerveződés filozófiája, 9, 57, 80, 181
szerveződés, 31, 156
szétválasztás és összekapcsolás, 383
szétválasztott sokaság, 391
szétválasztottság, 21, 139
szilárd egyöntetűség, 138
szimbolikus átvitel, 105, 211, 357, 368
szimbolikus összjáték, 216
szimbolikus vonatkoztatás, 149, 201, 205
szimbolizmus, 214
szimbólum-fajta, 215
szín, 64
színárnyalat, 111
szín-érzet, 205
színskála, 141; köztes árnyalatai, 298
szintetikus érzés, 280
szintetikus jelleg, 64
szintetizálatlan érzés, 260
szintetizálódás, 197
szintetizált jelleg, 37
szintézis, 37, 108, 246, 260, 286, 295
szintezés, 316
szisztematikus geometria, 121, 156; elmélete, 371–372; hátere, 375; relációi, 154–156, 369, 375
szisztematikus relevancia, 155
szisztematikus rend, 291
szkeptizmus, 67, 232
szociális jelleg, 116
szociológia, 19
szokás érzése, 209
szokás, 170, 209
'Szókratész halandó', 229, 302
szolipszista szubjektivizmus, 183
szolipszizmus, 104
szubjektív azonosság kategóriája, 316
szubjektív cél, 34, 40, 127, 129, 156, 261, 278, 282, 316, 317, 386; bölcsessége, 388; módosítása, 310
szubjektív egység kategóriája, 41, 258, 260, 284, 292
szubjektív egység, 264, 386
szubjektív értékelés kategóriája, 283
szubjektív fajtájú örök tárgy, 329
szubjektív forma, 34, 129, 189, 195–197, 257, 268–270, 283, 293, 328, 352, 386
szubjektív harmónia kategóriája, 43, 292, 316
szubjektív intenzitás kategóriája, 43, 315
szubjektív szenvedély, 195
szubjektív tapasztalás, 11, 187, 189, 192
szubjektív újraellesztés, 286
szubjektív válasz, 144, 208
szubjektivista alapelv, 12, 189, 199
szubjektivista fordulat, 199
szubjektivista szenzualizmus, 279
szubjektivitás, 30, 59
szubjektivizmus, 193
szubjektum, 31, 112, 258, 259, 268, 322, 328; alkotó választásai, 269; autonómiája, 282; hármas jellege, 357
szubjektum–predikátum, 11, 21, 68, 77
szubjektum–szuperjektum, 43, 258, 270, 282
szubsztancia és minőség, 21, 68, 189, 191, 193
szubsztancia metafizikája, 244
szubsztancia, 12, 174
szubsztanciában rejlő minőség, 44, 190, 200, 269
szubsztancia-filozófia, 181
szubsztanciák osztály-elmélete, 265
szubsztanciális forma, 50, 375
szubsztrátum, 75
szubzisztencia, 65
szuperjektív jelleg, 111

414 *Tárgymutató*

- szuperjektum, 44, 181, 258–260, 269, 278, 328
szükség, 137–140, 379
szükség dimenzió, 198
szükségszerű jelleg, 17, 61
szükségszerű kapcsolat, 162, 164
szürkesség, 191
- tagadó észlelés, 195
tagadó intuitív ítélet, 311
tágasság, 137, 138, 195, 317
tágassági dimenzió, 198
tapasztalás, 9, 391; alkotó fázisai, 144; áramló világa, 244; első analógiája, 45; individuális egysége, 156; intenzitása, 135, 315; létesülése, 199; magasabb fázisai, 303; objektív aspektusa, 314; szubjektív aspektusa, 314; vektoriális jellege, 143
tapasztalási aktus, 189
tapasztalási együttesség, 224
tapasztalat, 186
tapasztaló történés, 363
táplálék, 130–132
tárgy, 71, 183, 256, 268, 277
tárgyasító predikátum, 311
tárgyasulás lánc, 322
tárgyasulás, 38, 71, 182, 193, 204, 275, 322, 347
tárgyasult jelleg, 270
tárgyasult tény, 304
tárgyként funkcionál, 280
társadalom, 32
társas környezet, 114
társas nexus, 157
társas rend, 50, 120, 242
társulás, 50, 113, 121, 129, 156; elpusztítása, 130; komplex, specializált, 125; nem-specializálódott, 125; stabilizált, 125; strukturált, 122, 127
tartalmazás, 334
tartalom, 187
tartam, 152–154, 156, 165, 246, 325, 360; jövője, 361; múltja, 361
tartomány, 84, 156, 203, 332, 352; felülete, 339; térfogata, 339
- tartomány-szemszög, 363
tartós anyagi testek, 234
tartós dolgok, 77
tartós észlelő, 307
tartós fizikai tárgy, 361
tartós jelleg, 76
tartós személyiség, 393
tartós tárgy, 50, 116, 232, 234, 307, 313, 316; élettörténete, 211, 316
tartósság, 51, 90, 100, 129; mint újra-teremtés, 156
távolhatás, 347
távolság, 373, 374
távolság-elem, 374
Taylor, A. E., 61, 105
technikai képzés, 380
teisztikus bálvány-szimbolizmus, 385
teisztikus filozófia, 385
teizmus, 118
teleologikus folyamat azonnalísága, 250
teleologikus jelleg, 250
teljes dominancia, 240
teljes hely, 339
teljes kontraszt, 249
teljes tapasztalás, 304
teljesen élő nexus, 128–129
teljesen meghatározódott aktualitás, 261
teljesség, 246
tenzor-analízis, 20
tényállás, 18
tények láncolata, 259
tények rendszerezetlen rögzítése, 385
tények szétmagyarázása, 176
tényekhez folyamodás, 25, 56, 120, 144
tényleg és esetleg kontrasztja, 304
Tennyson, Alfred, 137
teológusok, 66
teória, l. még elmélet, 37, 218
tér extenzivitása, 327
tér részeinek rendje, 92
tér, 10, 92, 119
térbeli jelleg, 134
teremtés csodája, 108
teremtés, 86, 120, 392

- teremtőmény, 37, 68, 261, 265, 292
 teremtő aktus, 76, 282, 284, 287, 310
 teremtő előrehaladás, 12, 36, 130, 156, 265, 267, 275, 327, 386, 388, 390
 teremtő folyamat, 181
 teremtő meghatározódás, 128
 teremtő ösztönzés kanalizálódása, 157
 teremtő ösztönzés, 260
 teremtő, 261
 teremtőerő, 21, 36, 130, 133, 196, 246, 248, 258, 261, 281, 282, 314, 316, 386; transzcendenciája, 111
 térfogat, 89
 tér-idő abszolút elmélete, 91
 tér-idő kontinuum, 88
 tér-idő tartály-elmélet, 91
 tér-idő, 10
 téries tartomány, 148
 tériesedés, 89
 tériesedett jelleg, 256
 tériesítés, 105, 244
 természet bifurkációja, 327
 természet- és társadalomtudomány, 30
 természet intellektuális legyőzése, 369
 természet rendje, 112, 313
 természet, 32, 120, 327
 természetes megismerés alapelvei, 336
 természetes mintavételi módszer, 241
 természetfeletti eredet, 117
 természettörvények kifejlődése, 131
 természettörvények, 115, 240
 természettudomány, 10
 terület, 336
 test, 146, 174, 203, 352, 375; feszességi állapota, 352; veleválósága, 85, 104, 352, 375
 test és elme szétválasztása, 283
 testen túli egyidejű tér, 354
 testi érzéklet, 354
 testi hatásgyakorlás érzése, 352
 testi hatásgyakorlás, 352
 testi jelleg, 21
 testi működés, 352
 testi szubsztancia, 34
 tetraéder, 346
 tetszés, 271
 tévedés, 201, 221, 223, 226, 300
 tiszta érzés kritikája, 139
 tisztán fizikai szint, 317
 totalitás, 30, 196
 továbbadódás, 316
 továbbadott választás, 180
 továbbhaladás, 248
 továbbítódás, 291
 többértelműség, 259
 többértémetű kontraszt, 265
 többszörös metszet, 335
 tökéletes analógia, 240
 tökéletes realizálódás, 380
 tökéletlenség, 244
 tökélyre jutott aktualitás visszatérése az időbeli világba, 394
 tökélyre juttatott aktualitás fázisa, 394
 törekvés, 48, 49, 218, 247, 356, 391
 törekvéses újdonság, 127
 törekvési vízió, 391
 történelem, 62, 137, 265
 történet társas jellege, 239
 történet, 196, 217, 356
 történet-sor, 61, 230, 232, 363, 382
 történeti kritika, 12
 törvény, 29, 60, 123, 199, 239
Transactions of the American Mathematical Society, 179
Transactions of the Royal Society, 373
 transzcendencia, 118, 259, 277
 transzcendens teremtő, 109
 transzcendens teremtőerő, 317
 transzcendens választás, 196
 transzcendens világ, 108
 transzcendentális esztétika, 139
 transzformáció, 291
 triviális rend, 291
 trivialisitás, 137, 138
 tudás, 380; képessége, 193; közvetlen művelete, 175
 tudat, 30, 274
 tudatlanság, 241

416 *Tárgymutató*

- tudatos elképzelés, 312
 tudatos értelmi műveletek szintje, 317
 tudatos érzés, 276
 tudatos észlelés, 195, 303, 305, 308, 310
 tudatos észlelések kritikája, 305
 tudatos gyakorlás, 380
 tudatos intellektualitás, 249
 tudatos jelleg, 249, 290
 tudatos megismeréssel rendelkező tartós tárgyak, 211
 tudatos megragadás, 279
 tudatos mentális művelet, 234
 tudatos prehenzió, 290
 tudatos tapasztalás, 240
 tudatosság, 33, 39, 108, 195, 195, 218, 269, 276, 278, 280, 285, 293, 298, 303, 304, 311; tiszta, 304
 tudomány induktív formulái, 157
 tudomány, 12
 tudományos elmélet, 202
 tudomány elsődleges alapelvei, 375
 tudományos fejlődés, 312
 tudományos felkészültség, 380
 tudományos hipotézis valószínűsége, 235
 tudományos materializmus, 100
 tudományos megfigyelés, 202
 tudomás, 191
 tudomásszerzés, 193
 tulajdonképpeni entitás, 45, 257
 tulajdonság, 325
 túlélés, 24, 125, 128
 túl-sokat állítás, 22
- új konkreszcencia, 281
 új tény, 259
 újdonság eszköze, 392
 újdonság keletkezése, 128
 újdonság keletkezésének valószínűsége, 242
 újdonság szerve, 382
 újdonság, 24, 36, 129, 284, 306
 újdonság, mint hiba, 290
 újraillesztés, 132
 újratemtés, 274, 275, 282, 283
 újratemtett szubjektív forma, 286
- univerzális minőség, 191
 univerzális, 29, 35, 66, 189–191; mint a meghatározottság formái, 156
 univerzálisok és partikulárisok, 190
 univerzálisok univerzálisa, 36
 univerzális–partikuláris fogalompár, 190
 univerzum, 268, 282; aktualitása, 235; egyetemessége, 265; individualizálódása, 198; konkreszcens egysége, 265; kumulációja, 274; mint szisztematikus háttér, 227; összetartozása, 197; tágulása, 250; türelme, 226, 227; végső építőkövei, 348
- üres anyagi létezés, 349
 üres tér, 33, 94, 116, 124, 131, 211, 234, 362, 382
- vágy tárgya, 387
 vak érzés, 249
 válaszreakció, 130
 választás, 43, 180, 261, 291, 298
 vallás, 10, 223
 vallási érzés, 242
 vallási patológia, 133
 vallási probléma, 382
 vallási szervezetek, 381
 vallásos hit, 183
 vallásos vágyódás, 243
 valóság, 177
 valóságos bekerülés, 120
 valóságos belső felépülés, 40, 80, 246, 247, 255, 268
 valóságos dolgok, 33
 valóságos együttesség, 120
 valóságos lényeg, 80
 valóságos potencialitás, 38, 120, 150, 259, 348, 375
 valóságos szék, 84
 valóságosan irányító feltételek, 250
 valószínűség, 163, 199, 234–237, 241; bizonyosság, 305; elmélete, 20, 235, 238; fogalma, 235; intuícója, 236; statisztikai alapja, 236, 241–243; tágabb értelmű, 236

- változás és állandóság, 383, 389
 változás változatlan szubjektuma, 44
 változás, 75, 77, 79, 165, 275, 380
 változatosság, 359
 vég, 106
 véges mennyiségek osztálya, 369
 végső abszolút bölcsesség, 390
 végső adatok káosza, 285
 végső aktualitás, 183, 235
 végső állandótlanság, 390
 végső egység, 389
 végső ellentétek, 383
 végső észlelő, 146, 382
 végső meghatározottság, 292
 végső metafizikai általánosság, 259
 végső metafizikai szituáció, 192
 végső metafizikai szükségszerűség, 326
 végső összegzés, 391
 végső platóni dilemma, 389
 végső rezgési jelleg, 276
 végső rossz, 382
 végső szintézis, 293
 végső szubjektum, 147
 végső szubsztancia, 235
 végső szubsztanciális tények világa, 183
 végtelen fogalmi értékelés, 284
 vektor, 34, 181
 vektoriális érzés, 195
 vektoriális jelleg, 147, 275
 vélekedés, 304
 véleményalkotás, 221
 véletlenszerű mintavétel, 237
 verbális kifejezések, 26
 verbális kijelentések, 228
 világ, 12, 138, 394; állandótlansága, 390; apoteózisa, 392; dinamikus erőfeszítése, 392; mérhetetlensége, 137; mint közvetítő közeg, 155; nyilvánossága, 328; összetartozása, 329; pusztá befogadása, 247
 világban lévő szenvedés, 393
 világban rejlő rossz, 383
 világos és elkülönített jelleg, 22, 195
 világosság, 184
 viselkedés, 118, 124, 134, 208
 visszahatás, 48
 vízió, 49, 247, 249
 vizuális érzet, 204
 vizuális észlelés, 63, 144
 von Staudt, Karl G. C., 373–374; *Beiträge zur Geometrie der Lage*, 373
 vonal, 331, 336
 vonatkozás; abszolút általánossága, 295; semlegessége, 290
 vonzerő, 261, 310, 315
 waterlooi csata, 219
 Weierstrass, K. W. T., 369
 Whewell, William, 27
 Whitehead, A. N.; *A relativitás alapelve (The Principle of Relativity)*, 35, 374; *A szimbolizmus, jelentése és hatása (Symbolism, Its Meaning and Effect)*, 148, 357; *A természetes megismerés alapelvei (The Principles of Natural Knowledge)*, 152, 325, 335; *A természet fogalma (The Concept of Nature)*, 152, 156, 280, 295, 325, 330; *Religion in the Making*, 286, 317; *Tudomány és a modern világ (Science and the Modern World)*, 22, 33, 89, 99, 117, 166, 223, 239
 zavaros percepció, 42
 Zénón, 52, 89–90, 347
 zéró intenzitás, 179
 zűrzavar, 384
 zsidó próféták, 385
 zsigerek, 149
 Zsoltárok könyve, 243